

Místní referendum a judikatura soudů

Autor příspěvku: Ing. Petr Háp

Případ z roku 2014 – most Vědomice- Roudnice

- **Otázka navržená pro rozhodování v místním referendu „*Souhlasíte s vyústěním nového mostu přes řeku Labe a vedením obchvatu – přeložky silnice II/240 v katastru obce Vědomice?*“**
- **Dotaz zní - lze referendum o takto navržené otázce vyhlásit s vědomím, že pro předmětnou stavbu řeší nadřazená ÚPD - ZÚR ÚK?**

- Usnesením Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22.7.2014 byl zamítnut návrh na vyhlášení místního referenda s zejména odůvodněním, že návrh referenda směřuje k otázce týkající se řešení, které předmětem platné územně plánovací dokumentace.

Případ z roku 2014/2015

- Případ návrhu občanů xy na vyhlášení místního referenda v Novém Městě nad Metují, konkrétně o posouzení přípustnosti či nepřípustnosti otázky pro účely konání místního referenda ve věci vedení dopravního koridoru koridor pro obchvat silnice I. třídy I/14 v pořizovaném územním plánu

- navrhovaný dopravní koridor pro obchvat silnice I. třídy je součástí řešení Zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje (a dlouhodobě již v dříve platném Územním plánu velkého územního celku Trutnovsko-Náchodsko) a má být zpřesněn v návrhu Územního plánu Nové Město nad Metují
- Návrh místního referenda byl iniciován ze strany subjektů, které dlouhodobě uplatňují připomínky k vedení obchvatu silnice I. třídy I/14 (tj. k řešení obchvatu územně stabilizovaného v platné územně plánovací dokumentaci města Nové Město nad Metují).

- Otázka má být, dle iniciátorů místního referenda, položena v tomto znění:

„Jste proti vedení tranzitní a nákladní dopravy v navrženém dopravním koridoru Vladivostok – okolo nádraží ČD – pod Malecím – nad Vrchoviny a požadujete, aby orgány města žádaly u příslušných organizací ukončení prací na realizaci stavby přeložky I/14 a v souladu se zákonnými postupy prosazovaly v městských, krajských i celostátních dokumentech územního plánování podmínky pro vytvoření jižního obchvatu Nového Města nad Metují v trase Spy – Vladivostok – Osma – Nahořany?“

- Ministerstvo pro místní rozvoj uvádí k zaslanému podání následující:

Problematika místního referenda je upravena zákonem č. 22/2004 Sb., o místním referendu a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. Podle § 6 zákona č. 22/2004 Sb., se v místním referendu rozhoduje o věcech, které patří do samostatné působnosti obce s tím, že ustanovení § 7 zákona o místním referendu tento okruh věcí, o nichž lze konat místní referendum, zužuje o taxativně vymezené případy

- MMR DÁLE UVÁDÍ:

Podle ustálené soudní judikatury může mít místní referendum povahu ratifikační (decisní) – to tam, kde obec v rámci své samostatné působnosti rozhoduje s konečnou platností. **Může však mít i charakter konzultativní, to v případě, že výsledkem místního referenda je stanovisko obce k příslušné otázce, k níž má obec právo se jako dotčený subjekt vyjádřit, ne však o ní sama rozhodnout.** I v případě, kdy se obec má právo k nějaké otázce jen vyjádřit, však o této skutečnosti rozhoduje vždy příslušný orgán obce – na něm je nejen to, zda právo vyjádřit se bude vůbec užito, ale také případný obsah tohoto vyjádření (stanoviska, námitky, připomínky apod.). Teprve na orgánu, který věc meritorně rozhoduje, bude, zda případné námitce vyhoví. Ať již se jedná o referendum ratifikační či konzultativní povahy, vždy musí být hlasováno pouze o tom, co spadá do samostatné působnosti obce.

- . Obchvat obce Nové Město nad Metují je přitom nepochybně záležitostí nadmístního významu a je součástí řešení obsaženého v Zásadách územního rozvoje Královéhradeckého kraje.

- MMR DÁLE SHRNUJE, ŽE z uvedeného tedy vyplývá, že skutečnost, zda předmětná silnice č. I/14 povede v katastru obce Nové Město nad Metují v koridoru vymezeném v Zásadách územního rozvoje nebo mimo tento koridor, nepodléhá rozhodovací pravomoci obce Nové Město nad Metují v samostatné působnosti. Z toho dále jednoznačně vyplývá, že otázka, o níž mělo být rozhodováno v navrhovaném referendu (a to přinejmenším v části *„Jste proti vedení tranzitní a nákladní dopravy v navrženém dopravním koridoru Vladivostok – okolo nádraží ČD – pod Malecím – nad Vrchoviny“*), **nespadá do samostatné působnosti obce Nové Město nad Metují. Není tak splněna základní podmínka pro konání místního referenda zakotvená v § 6 zákona č. 22/2004 Sb.**

Judikatura soudů k tomuto případu

- 29.10.2014 – Usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – zamítnutí návrhu na vyhlášení místního referenda
- 29.10.2014 - Kasační stížnost navrhovatele
- 5.3.2015 – Rozsudek NSS – zrušení Usnesení KS v Hradci Králové ze dne 29.10.2015
- 15.4.2015 – Usnesení KS v Hradci Králové, kterým se vyhláší místní referendum

- **PODROBNĚ:**

USNESENÍ KS Z 29.10.2014

O tom, že přeložka silnice I/14 nebude vymezena v uvedeném koridoru, ale v koridoru zcela jiném, tak **nepřísluší rozhodovat zastupitelstvu obce Nové město nad Metují, neboť se nejedná o věc spadající do její samostatné působnosti.** Ta může v rámci své samostatné působnosti rozhodovat pouze o zpřesnění již zásadami územního rozvoje Královéhradeckého kraje stanoveného koridoru.

Otázka, o níž mělo být rozhodováno v navrhovaném referendu, tedy nespadá do samostatné působnosti obce Nové Město nad Metují. **Nebyla tak splněna základní podmínka pro konání místního referenda zakotvená v ustanovení § 6 zákona o místním referendu.** Na základě výše uvedeného tedy krajský soud dospěl k závěru, že není splněn zákonný předpoklad pro konání místního referenda o navržené otázce vymezený v § 6 zákona o místním referendu, **tedy o navržené otázce nelze místní referendum konat.** Již z toho důvodu mu nezbylo, než návrh na vyhlášení místního referenda zamítnout.

• 5.3.2015 – Rozsudek NSS

[22] Podstata a hlavní účel místního referenda „spočívá ve formování politické vůle uvnitř společenství, kterou orgány obce mají teprve realizovat navenek.“ (nález Ústavního soudu ze dne 9. února 2012 sp. zn. III. ÚS 263/09, N 27/64 SbNU 285). Výsledek referenda proto zavazuje orgány místní samosprávy k požadované činnosti či k cíli, kterého se mají snažit dosáhnout. Obdobně Nejvyšší správní soud již dříve uvedl, že „smysl existence místního referenda spočívá v možnosti občanů vyjádřit jeho prostřednictvím politicky validně svůj názor“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. listopadu 2014 č. j. Ars 3/2014-41). S tím koresponduje skutečnost, že místní referendum může mít povahu ratifikační (či decizní), kdy obec v rámci své samostatné působnosti rozhoduje s konečnou platností, ale i povahu konzultativní, kdy je výsledkem referenda stanovisko, které má obec zastávat u otázek, k nimž se může vyjádřit, nikoliv však o nich sama rozhodnout.

- Nejvyšší správní soud v nyní projednávaném případě dospěl k závěru, že § 6 zákona o místním referendu položení předmětné otázky v referendu nebrání. Navržená otázka se sice dotýká otázky nadmístního významu, která je vymezena zásadami územního rozvoje Královéhradeckého kraje (viz bod [24] a násl. tohoto rozsudku), na druhou stranu je však formulována způsobem, který zajišťuje, že nezasahuje do působnosti kraje, a referendum udržuje v mezích samostatné působnosti obce. První část otázky (Jste proti vedení tranzitní a nákladní dopravy v navrženém dopravním koridoru...) je totiž třeba číst ve spojení s druhou (...požadujete, aby **orgány města žádaly** u příslušných organizací ukončení prací na realizaci stavby...) a třetí částí (...v souladu se zákonnými postupy prosazovaly v městských, krajských i celostátních dokumentech územního plánování podmínky pro vytvoření jižního obchvatu...). Je-li otázka čtena komplexně, je patrné, že případný kladný výsledek místního referenda nenabádá obec k porušování vymezeného rozhraničení mezi
- samostatnou působností kraje a obce, nýbrž pouze zavazuje politickou reprezentaci obce k zastávání a prosazování politického postoje k předmětné stavbě, jež má být prosazován prostředky spadajícími do samostatné působnosti obce. Jedná se tak o případ výše vymezeného konzultativního místního referenda. Formulací otázky se nyní projednávaná věc liší od věci rozhodnuté Krajským soudem

- Krajskému soudu je proto třeba přisvědčit, že **obec nemůže autoritativně rozhodnout o odklonění přeložky silnice I/14, která je jako součást zásad územního rozvoje Královéhradeckého kraje vyhrazena do (samostatné) působnosti kraje**

X

- V **projednávané věci si však místní referendum neklade za cíl autoritativní rozhodnutí orgánů obce o věci náležející do samostatné působnosti kraje.** Jak již bylo zmíněno, navržená otázka je formulována tak, že zavazuje orgány obce vyvíjet snahu právními i politickými prostředky rozhodnutí kraje zvrátit, nikoli rozhodnout nad rámec své samostatné působnosti namísto orgánů kraje, a proto Nejvyšší správní soud považuje položenou otázku za otázku spadající do samostatné působnosti obce.